

УДК 341.9:336.744

О. В. Драчов,

кандидат юридичних наук,

доцент кафедри міжнародного права Національного авіаційного університету

ПРАВОВА СУТНІСТЬ КРИПТОВАЛЮТ: ГЕНЕЗИС, ФУНКЦІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Проведено аналіз сутності криптовалют, їх співвідношення з поняттям «гроші», проаналізовано їх переваги та потенційні ризики у використанні, що дасть змогу більш ефективно використовувати їх у фінансово-грошовій системі світу. При дослідженні правового регулювання технології блокчейн та криптовалют був використаний історико-логічний метод наукового пізнання. Також були використані розрахунково-аналітичні методи спостереження, виміру, аналізу та порівняння показників, які характеризують криптовалюти як один із видів сучасних грошей.

Проблема правової регламентації обігу криптовалют має досить складний та комплексний характер. При цьому регулювання криптовалютного бізнесу залишається предметом дискусій, в тому числі й на державному рівні, а відповідна нормативно-правова база на даний момент недостатньо опрацьована, тому кожен факт виникнення криптовалютних відносин слід розглядати індивідуально.

Крім того, при використанні криптовалют держави зіштовхуються з цілим рядом проблем: проблема оподаткування операцій, пов'язаних із криптовалютами; актуальною також є проблема обміну криптовалют за участю різного роду бірж та обмінних пунктів, що може призводити до різного роду зловживань та використання криптовалют для відмивання коштів, отриманих злочинним шляхом, а також фінансування тероризму; важливим питанням залишається визначення правового статусу криптовалют.

Ключові слова: технологія блокчейн, криптовалюта, цифрова валюта, віртуальна валюта, електронна валюта, біткойн, правове регулювання криптовалюти, функції держави, оподаткування криптовалют.

Початок ХХІ ст. ознаменувався бурхливим розвитком науки, техніки та високих технологій. При цьому сучасне інформаційне суспільство, якому притаманні риси глибоких знань, високої динаміки розвитку та передового виробництва, проходить цифрову трансформацію, ключовим фактором якої є розвиток цифрової культури. Неабияку роль у розвитку цієї культури відіграє цифрова економіка, електронна комерція та поява нових засобів платежу — криптовалюти, аналіз та можливі способи правової регламентації яких становлять актуальну задачу для всього міжнародного співтовариства.

З огляду на новизну фінансового інструменту криптовалюти, яка нещодавно досить стрімко увійшла до буденного життя багатьох людей світу, нас заціка-

вила проблема її правового статусу в світі. При цьому досить цікавими та суперечливими є погляди видатних науковців щодо зазначеного питання. Необхідно зазначити, що багато праць науковців присвячені суто технічній стороні використання технології блокчейн [21]. Інші видатні науковці присвятили свою увагу співставленню технології блокчейн у контексті взаємодії її з банківською системою [13; 23].

Необхідно також зазначити, що з огляду на новизну інструменту та його багатофункціональність немає єдності у визначенні поняття «криптовалюта». Так, зокрема, М. Абрамович під криптовалютою розуміє «вид цифрової валюти, емісія та облік якої вимагають застосування асиметричного шифрування та криптографічних методів захисту» [11].

При чому, незрозумілою залишається правова природа більшості цифрових активів, побудованих на технології блокчейн [17].

Також досить неоднозначні думки з приводу криптовалют висловлюють деякі Нобелівські лауреати. Так, зокрема, Роберт Шиллер зазначив, що Біткойн є найкращим прикладом мильної бульбашки [30]. Однак інший відомий американський економіст та лауреат премії Нобеля Мілтон Фрідман ще до появи криптовалют зазначав: «Єдине, чого не вистачає, але що дуже скоро з'явиться — це надійні електронні гроші — метод, за допомогою якого ви зможете купувати щось в інтернеті або переказувати кошти від користувача А. користувачеві Б., причому ці користувачі можуть взагалі не знати один одного» [31]. Також підтримує застосування технології розподіленого реєстру лауреат премії Нобеля 2015 р. Ангус Дітон, який зазначає, «що проблема грошових переказів полягає в їх дорожнечі та неефективності. Завдяки швидкості і низькій вартості транзакцій в мережі bitcoin країни третього світу можуть отримати велику віддачу від транскордонних грошових переказів» [32].

Окремого дослідження вимагає визначення сутності криптовалют з огляду на їх співставлення з сучасними грошима.

Криптовалюти як новітні електронні засоби платежу на сьогодні не мають законодавчого закріплення як в Україні, так і в більшості країн світу, а відтак питання правового регулювання цієї технології залишається відкритим. Тому ми спробуємо запропонувати власний погляд на його вирішення. Глобалізаційні процеси у своєму позитивному та негативному значеннях багато в чому вплинули на низку світових, геополітичних, регіональних та державних фінансових криз, що, у свою чергу, спонукало представників різних соціальних класів шукати альтернативи для зберігання та примноження коштів [13]. При цьому дедалі більше як фізичних осіб, так і підприємців у різних країнах визнають ефективність використання криптова-

лют. Показовим є той факт, що в багатьох державах, що розвиваються, криптовалюти мають значний попит. Так, зокрема, незважаючи на відсутність офіційної легалізації, на початок 2017 р. Україна була визнана одним із світових лідерів із використанням криптовалют у цілому [16]. Подібна ситуація спостерігається в Аргентині. Фінансова нестабільність, значні валютні коливання, обмеження руху капіталу та інфляція національної валюти в країні призвели до поширення використання криптовалют [24].

Варто зазначити, що для зрозуміння суті криптовалюти потрібно проаналізувати її витoki, а саме технологію блокчейн. При цьому, як зазначає І. М. Доронін, «перші програми використання потужностей електронно-обчислювальних машин для проведення спільних обчислень з'явилися понад 40 років тому практично одночасно зі створенням комп'ютерних мереж. Застосування технологій обумовлено вирішенням суто технічних завдань та економічними потребами — перші їх розробники забезпечували проведення обчислень на електронно-обчислювальних машинах, які не використовувались у неробочий час та у вихідні, або не були задіяні у вирішенні інших завдань» [2, с. 52—53]. Розподілена обробка даних розвивалася паралельно з розвитком технологій побудови і використання комп'ютерних мереж, а також передачі інформації у таких системах, особливо значний вплив на їх розвиток спричинили «пірінгові» мережі, які дозволили відійти від традиційної побудови за принципом «клієнт — сервер» на користь децентралізованих однорангових архітектур, в яких окремі учасники мережі спілкуються між собою без централізованого сервера (peer-to-peer, p2p) [21, с. 677—678]. Незважаючи на те, що у більшості випадків багаторівневі архітектури ефективніше, однорівневі забезпечують більшу надійність, оскільки з виходом одного учасника з ладу інші залишаються активними. Децентралізовані мережі знайшли застосування в ситуаціях постійного тиску ззовні, в

тому числі для обміну спірним контентом.

Подальший технічний розвиток сфери комп'ютерних технологій призвів до появи технології розподілених реєстрів (Distributed Ledger Technology, DLT), яка і лежить в основі технології блокчейн, тобто розподіленої системи даних. При цьому поєднання однорангової мережевої архітектури та електронного цифрового підпису дало змогу застосувати DL-технологію безпосередньо в фінансовій сфері [26]. Основною проблемою на шляху безпечного проведення транзакцій залишалася можлива підробка даних недобросовісними учасниками відносин. Саме цю проблему вирішила технологія блокчейн, яка, у свою чергу, закладена в основу криптовалюти (віртуальних валют, які не мають фізичного аналога і, як правило, одного емітента).

Отже, що таке блокчейн? Під блокчейном розуміється розподілена база даних (реєстр), тобто така, яка зберігається і синхронізується, в повному або частковому обсязі (як мінімум, запис великої кількості останніх транзакцій) у кожного учасника цієї мережі. Особливість цієї технології полягає у тому, що інформація, яка зберігається, перебуває одночасно у всіх учасників системи, при цьому жоден з них не контролює ані усю інформацію, ані якусь критично важливу частину. Таким чином вирішується питання безпеки всієї системи блокчейн перед хакерськими атаками ззовні, адже відключення одного або декількох учасників не ліквідує саму систему в цілому. Зберігання бази означає участь у системі і, відповідно, наявність унікального ключа, необхідного для адресації транзакцій (адреси учасника, або «гаманця»). Наявність або відсутність будь-якої іншої інформації про користувача в базі не впливає на роботу системи, тому блокчейн може бути анонімним, тобто включати тільки адреси учасників (іх «гаманці»).

Іншим важливим питанням, яке необхідно було вирішити для прикладного

застосування цієї технології, була проблема захисту інформації, яка була вирішена завдяки поєднанню вищезгаданого конструювання блоків та криптографічного захисту. При цьому використання криптографічного захисту стало можливим завдяки «поразці» держави щодо обмеження використання криптографії у науково-технічному житті суспільства, у так званих «крипто-війнах», які мали місце у США початку 1990-х років, що, у свою чергу, призвело до загального ослаблення державного регулювання у сфері експорту технологій, які використовували криптографію [22].

Найбільш розповсюдженою реалізацією технології блокчейн є база криптовалюти Біткойн, розмір якої на кінець жовтня 2018 р. склав 220,27 GB и постійно збільшується [33]. Таким чином, децентралізовані бази даних економічно не вигідно використовувати для зберігання об'ємних баз даних чи файлів. Розподілений реєстр ефективний не як доступне «хмарне» сховище даних, а як стійка і несуперечлива історія транзакцій в мережі, де жоден з учасників не довіряє іншим. Зважаючи на те, що Біткойн був першим протоколом створеним на базі технології блокчейн, його досить часто в популярній літературі та мас-медіа використовують як синоніми. При цьому, як свідчить статистика, за останні декілька років капіталізація ринку криптовалют збільшилася майже в 12 разів — із 17,7 млрд дол. США на початок 2017 р. до 208,9 млрд дол. США на кінець жовтня 2018 р. При цьому кількість криптовалют за той самий проміжок часу збільшилася в 3,24 разу — з 640 до 2076 [34].

Серед найбільш популярних криптовалют у світі лідерами росту стали Bitcoin, Ethereum, Litecoin, NEM, Bitcoin Cash, DASH, Monero й IOTA — їм належить 80% сумарної капіталізації. Ціна першої криптовалюти Біткойн досягла позначки 6483 дол. за 1 BTC, причому історичний максимум її сягав 19 380 дол. США.

Капіталізація Топ-10 криптовалют на 27 жовтня 2018 р. [34]

Найменування криптовалюти	Капіталізація, дол. США
Bitcoin	112 457 436 177
Ethereum	20 933 209 024
Ripple	18 352 116 765
Bitcoin Cash	7 620 317 172
EOS	4 867 115 362
Stellar	4 410 550 482
Litecoin	3 062 328 810
Tether	1 905 591 838
Cardano	1 897 936 910
Monero	1 719 714 176

При аналізі аналітичних досліджень, що були проведені фахівцями у сфері фінансів та правового регулювання [12; 17; 18; 29], незважаючи на мінімальний вплив держави в сфері регулювання таких суспільних відносин [25], є ряд проблем, які повинні бути вирішені.

1. Блокчейн нова технологія, яка покликана вирішувати деякі задачі технологічно, а не юридично, наприклад, проблему подвійного списання коштів [20, с. 577], виконання смарт-контрактів тощо — такі дії стають неможливими в силу асиметричного шифрування та ланцюга блоків. Економічно це вигідно, адже є суттєве зменшення витрат. Однак при цьому технологія блокчейн не є такою гнучкою як правова система, а отже, при вирішенні «пограничних питань», на яких блокчейн взаємодіє з об'єктами реального світу, також необхідна взаємодія цих двох систем.

2. При використанні блокчейн можливий трансграничний обмін даними, що зачіпає іншу нагальну проблему — екстериторіальності [27].

3. Поки що не існує визнаних практик регулювання блокчейн та криптовалют в світі з огляду на необхідність їх комплексного регулювання правовими нормами з різних галузей права (цивільного, господарського, валютного, фінансового, регулювання цінних паперів тощо).

З цього випливає, що взаємодія правової системи з технологією блокчейн виникає в наступних сферах: передусім потрібне визначення правового статусу криптовалюти; встановлення місця криптовалют у системі розрахунків між учасниками господарського обороту, необхідність оподаткування операцій, пов'язаних з криптовалютою; проблема ліцензування операцій з криптовалютами та визначення державних органів, що мають здійснювати контроль за криптовалютами з метою запобігання використанню їх у протиправній діяльності, зокрема фінансування тероризму та відмивання коштів, отриманих злочинним шляхом.

На сьогодні не вщухає дискусія серед науковців щодо правової природи криптовалют: їх визначають і як гроші, і як засоби обміну або розрахунку, відмінні від грошей, і як грошові сурогати, і навіть як товари [1; 10; 20]. Тому доцільно буде розглянути питання аналізу дефініції грошей.

Американський словник Black's Law Dictionary надає кілька визначень грошей, серед яких: засоби обміну, затверджені урядом, або активи, що можуть бути легко конвертовані у грошові кошти [14, с. 1096]. Кембріджський словник визначає гроші як: монети або банкноти (спеціальні шматки паперу), які вико-

ристовуються для придбання речей, або їх кількість, що людина має [15]. Сучасний тлумачний словник української мови визначає гроші як металеві і паперові знаки, що є мірою вартості під час купівлі чи продажу [6, с. 217].

Подібні погляди щодо визначення сутності грошей зазначаються і в доктринальних працях. Так, за теорією К. Маркса, можна виділити п'ять функцій грошей:

- міра вартості;
- обмін (обіг);
- засіб накопичення (утворення багатства);

- засіб платежу;
- світові гроші [4, с. 140—156].

До цього переліку на сучасному етапі розвитку держави додаються такі функції: забезпечення функціонування держави; регулятор споживання; стимуляція науково-технічного прогресу тощо. Однак характерними для грошей незалежно від етапу розвитку людства є:

- універсальний засіб розрахунку при обміні;
- універсальний засіб накопичення багатства;
- загальний еквівалент вартості об'єктів майнових цивільних прав [10, с. 150].

Таким чином, постає питання, чи є децентралізовані криптовалюти грошима? Якщо провести аналіз функцій криптовалют з точки зору вищезазначених критеріїв, то можна дійти висновку, що криптовалютам властиві ті самі функції, що і звичайним грошам. Вони можуть використовуватись як універсальний засіб обміну та розрахунку. При цьому сьогодні дедалі більше учасників господарського обороту використовують цифрові валюти. Лише в Україні за останні кілька років з криптовалютами почали працювати близько 20 компаній [28], а з осені 2017 р. була зареєстрована перша угода з придбання нерухомого майна за криптовалюту [3].

Щодо накопичувальної функції криптовалют, то вони, як і традиційні грошові кошти, можуть виступати в якості засобу накопичення, що передбачає мож-

ливість їх реального використання в майбутньому. Попри те, що висока волатильність криптовалют робить їх достатньо ризиковим засобом накопичення, принципово така можливість не виключається [10, с. 157].

Якщо оцінювати криптовалюту з точки зору міри вартості, то вона, насамперед, полягає у визначенні вартості всіх товарів шляхом встановлення цін на них у певних грошових одиницях. Ця функція має своє нормативне закріплення ст. 189 Господарського кодексу України. При цьому вартість виражена в грошах — це ціна, а при встановленні ціни встановлюється співвідношення вартостей різних товарів (виражених в однакових одиницях), в результаті чого такі товари можуть бути порівняні між собою й обміняні [5 с. 38]. Зважаючи на таке визначення міри вартості, можна сміливо стверджувати, що вартість будь-яких товарів, послуг, чи робіт може бути виражена в криптовалюті.

Також необхідно зазначити, що гроші як такі не мають власної споживчої вартості, а є лише мірою вартості інших речей. Саме в цьому полягає їх соціально-економічна функція, яка має своє застосування як до грошей у вигляді банкнот чи монет, так і до електронних грошей.

Якщо порівняти з криптовалютами, неважко переконатися, що криптовалюти аналогічно не пристосовані для будь-якого іншого використання, ніж в якості засобів обміну. На це звернув увагу Європейський суд справедливості у справі «Хедквіст проти Швеції», зауваживши, що віртуальна валюта Bitcoin не має іншої мети, крім тієї, що вона використовується для оплати і приймається деякими операторами [19].

Багато дослідників одним із недоліків криптовалют визначають те, що її досить важко віднести до будь-якого з видів цивільних об'єктів, які зазначені у ст. 177 Цивільного кодексу [9]. Таким чином, до криптовалют неможливо безпосередньо застосувати ту чи іншу норму чинного законодавства, що, у свою чергу, означає прогалину в праві. Тому в умовах сьогодення єдиний варіант засто-

сування аналогії закону чи аналогії права виглядає таким чином: якщо цивільні відносини не врегульовані цим Кодексом, іншими актами цивільного законодавства або договором, вони регулюються тими правовими нормами цього Кодексу, інших актів цивільного законодавства, що регулюють подібні за змістом цивільні відносини (аналогія закону). У разі неможливості використати аналогію закону для регулювання цивільних відносин вони регулюються відповідно до загальних засад цивільного законодавства (аналогія права) (ст. 8 ЦК). При цьому треба зазначити, що готівкові гроші відносяться до речей, а безготівкові гроші є записами в банківських рахунках, тобто електронними грошима. Криптовалюта, у свою чергу, є програмним кодом, облік і функціонування якого засновані на шифруванні та застосуванні різних криптографічних методів захисту. Апеляційний суд м. Києва в справі № 753/599/16-ц щодо обігу Bitcoin в Україні, зазначив, що Bitcoin не є річчю в розумінні ст. 179 ЦК України, не має ознак матеріального світу, не є продукцією, не є майновими правами [8]. У той самий час суд першої інстанції цієї справи використав термін «віртуальні речі», незважаючи на те, що чинне українське законодавство не використовує такого формулювання.

З огляду на зазначене вище виникає запитання, чи відповідають криптовалюти зазначеним критеріям? Можна цілком впевнено стверджувати, що так. Незважаючи на те, чи є криптовалюта товаром (відповідно до К. Маркса: гроші — це універсальний товар), чи ні, їй притаманні ті самі функції, що і звичайним грошам. Зрозумілою і простою виглядає формула, що використовується економістами: все, що виступає в якості грошей, є гроші [7, с. 133].

Як бачимо, на сьогодні основною проблемою регулювання правовідносин із криптовалютами, насамперед, є відсутність відповідних законодавчих норм, що можуть бути застосовані до криптовалют. Проте, беручи до уваги все вищевикладене, вважаємо за доцільне запропонувати своє авторське бачення визначення криптовалюти, яке може бути використане у відповідних розробках нового нормативно-правового регулювання щодо криптовалют. Таким чином, криптовалютою є цінність, виражена в цифровій формі, яка може використовуватись як засіб обліку, обміну, платежу та накопичення або виступати в якості активу, емісія та облік якої вимагають застосування асиметричного шифрування та криптографічних методів захисту.

Висновки. Проблема правової регламентації обігу криптовалют, що породжена сучасним глобалізованим світом, має досить складний комплексний характер. При цьому регулювання криптовалютного бізнесу залишається предметом дискусій, в тому числі й на державному рівні, а відповідна нормативно-правова база на даний момент недостатньо опрацьована, тому кожен факт виникнення криптовалютних відносин слід розглядати індивідуально.

Крім того, при використанні криптовалют держави зіштовхуються з цілим рядом проблем: проблема оподаткування операцій, пов'язаних з криптовалютами; актуальною також є проблема обміну криптовалют за участю різного роду бірж та обмінних пунктів, що може призводити до різного роду зловживань та використання криптовалют для відмивання коштів, отриманих злочинним шляхом, а також фінансування тероризму; важливим питанням залишається визначення правового статусу криптовалют.

Список використаної літератури

1. Вахрушев Д. С., Железов О. В. Криптовалюта как феномен современной информационной экономики: проблемы теоретического осмысления // Наукоедение. 2014. Вып. 5(24) С. 4—15.
2. Доронін І. М. Використання сучасних технологій розподіленої обробки даних: право та функції держави // Інформація і право. 2017. № 2(21). С. 51—58.

3. Карпенко О. В Украине впервые официально продали квартиру за криптовалюту. URL: <https://ain.ua/2017/09/26/kvartiru-za-ethereum>.
4. Маркс К. Капитал. М.: Изд-во полит. лит., 1969. 907 с.
5. Проценко А. Т. Правове регулювання обігу електронних грошей в Україні: дис. ... канд. юрид. наук / Міжрегіональна акад. упр. персоналом. Київ, 2016. 202 с.
6. Сучасний тлумачний словник української мови; за ред. В. В. Дубічинського. Київ: Школа, 2008. 1008 с.
7. Трофимов К. Т. Правовая природа денег. Очерк сравнительного правоведения // Ленинградский юридический журнал. 2007. № 2 (8). С. 130—143.
8. Ухвала Апеляційного суду м. Києва від 12.10.2016 у справі № 753/599/16-ц. URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/62052778>.
9. Цивільний Кодекс України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15>.
10. Чаплян С. Правовий статус криптовалют // Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право. Київ, 2018. № 2. С. 148—163.
11. Abramowicz Michael. Cryptocurrency-Based Law (August 28, 2015). GWU Law School Public Law Research Paper 2015-9; GWU Legal Studies Research Paper No. 2015-9. URL: <http://arizonalawreview.org/pdf/58-2/58arizrev359.pdf>.
12. Action Plan for anti-money laundering and counter-terrorist finance // Gov.uk. April 2016. URL: <https://goo.gl/ysef9R>.
13. Barrdear J. The macroeconomics of central bank issued digital currencies // Bank of England. 2016. URL: <https://goo.gl/aagyk2>
14. Bryan A. Garner — Black's Law Dictionary, 9-th Edition, 2009. 1943 p URL: <https://thelawdictionary.org/letter/m/page/78/>.
15. Cambridge Dictionary. URL: <https://goo.gl/zv7o5W>.
16. Carnes B. Ukraine Is Silently Leading A Digital Currency Revolution/ Ben Carnes // The Little Black Book of Billionaire Secrets. MAR 20, 2017. URL: <https://www.forbes.com/sites/realspin/2017/03/20/ukraine-issilently-leading-a-digital-currency-revolution/#26c49ac6465c>.
17. Distributed ledger technology in payments, clearing, and settlement / David Mills, Kathy Wang, Brendan Malone, Anjana Ravi, Jeff Marquardt, Clinton Chen, Anton Badev, Timothy Brezinski, Linda Fahy, Kimberley Liao, Vanessa Kargenian, Max Ellithorpe, Wendy Ng, and Maria Baird URL: <https://www.federalreserve.gov/econresdata/feds/2016/files/2016095pap.pdf>.
18. Distributed Ledger Technology: beyond block chain. A report by the UK Government Chief Scientific Adviser. December 2015 / Mark Walport. URL: https://www.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/492972/gs-16-1-distributed-ledger-technology.pdf.
19. European Court of Justice. Reports of Cases. 22 October 2015 Case C-264/14. Skatteverket v David Hedqvist. URL: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:62014CJ0264>.
20. Kiviat Trevor. Beyond Bitcoin: Issues In Regulating Blockchain Transactions // Duke Law Journal. 2015. Vol. 65 (569). P. 569—608.
21. Kshemkalyani Ajay, Singhal Mukesh. Distributed Computing. Principles, Algorithms And Systems. Cambridge : University Press, 2008. 756 p). URL: <https://eclass.uoa.gr/modules/document/file.php/D245/2015/DistrComp.pdf>
22. Levy Steven. CRYPTO: How the Code Rebels Beat the Government? Published 2001/Steven Levy. URL: <http://www.nytimes.com/books/first/l/levy-crypto.html>.
23. MacDonald, T.J. Blockchains and the Boundaries of Self-Organized Economies: Predictions for the Future of Banking [Electronic resource] / Trent J. MacDonald, Darcy Allen, Jason Potts // BANKING BEYOND BANKS & MONEY. 2016. URL: <https://www.weusecoins.com/assets/pdf/library/Blockchains%20and%20the%20Boundaries%20of%20Self-Organized%20Economies%20-%20Predictions%20for%20the%20Future%20of%20Banking.pdf>
24. Moreno E. Bitcoin in Argentina: inflation, currency restrictions, and the rise of cryptocurrency // Law School International Immersion Program Papers. No. 14 (2016). URL: <https://goo.gl/Wx5U8h>.
25. Report of Investigation Pursuant to Section 21(a) of the Securities Exchange Act of 1934: The DAO. URL: <https://www.sec.gov/litigation/investreport/34-81207.pdf>.
26. Swan Melanie. Blockchain: Blueprint for a New Economy. Sebastopol CA: O'Reilly Media, 2015. 152 p.
27. U.S. v. Liberty Reserve, et al. Indictment, United States District Court Southern District of New York, May 28, 2013. P. 5. URL: <https://goo.gl/LGnocY>.

28. Vasylichak S. V., Kunytska-Ilyash M. V., Dubyna, M. P. (2017). Using of cryptocurrency in the modern economic systems of Ukraine: prospects and risks. *Scientific Messenger LNUVMBT named after S.Z. Gzhytskyj*, 19(76), 19—25.

29. Virtual Currencies and Beyond: Initial Consideration. Prepared by International Monetary Fund Staff Team / Dong He, Karl Habermeier, Ross Leckow, Vikram Haksar, Yasmin Almeida, Mikari Kashima, Nadim Kyriakos-Saad, Hiroko Oura, Tahsin Saadi Sedik, Natalia Stetsenko, and Concepcion Verdugo-Yepes. URL: <https://www.imf.org/external/pubs/ft/sdn/2016/sdn1603.pdf>.

30. URL: <https://cointelegraph.com/news/bitcoin-is-epidemic-of-enthusiasm-says-nobel-prize-winner-robert-shiller>.

31. URL: <https://www.dailymail.co.uk/sciencetech/article-5000260/Bitcoin-predicted-Milton-Friedman-18-years-ago.html>.

32. URL: <https://news.bitcoin.com/economics-nobel-winner-angus-deaton-case-for-bitcoin/>.

33. URL: <https://bitinfocharts.com/ru/bitcoin/>.

34. URL: <https://coinmarketcap.com/charts>.

35. URL: <https://coinmarketcap.com/charts/>.

Драчёв А. В. Правовая сущность криптовалют: генезис, функции и перспективы. Проведен анализ сущности криптовалют, их соотношение с понятием «деньги», проанализированы их преимущества и потенциальные риски в использовании, что позволит более эффективно использовать их в финансово-денежной системе мира. При исследовании правового регулирования технологии блокчейн и криптовалют был использован историко-логический метод научного познания. Также были использованы расчетно-аналитические методы наблюдения, измерения, анализа и сравнения показателей, характеризующих криптовалюту, как один из видов современных денег.

Проблема правовой регламентации обращения криптовалют имеет достаточно сложный и комплексный характер. При этом регулирование криптовалютного бизнеса остается предметом дискуссий, в том числе и на государственном уровне, а соответствующая нормативно-правовая база на данный момент недостаточно проработана, поэтому каждый факт возникновения криптовалютных отношений следует рассматривать индивидуально.

Кроме того, при использовании криптовалют государства сталкиваются с целым рядом проблем: проблема налогообложения операций, связанных с криптовалютами; актуальной также является проблема обмена криптовалют с участием разного рода бирж и обменных пунктов, что может приводить к различного рода злоупотреблениям и использованию криптовалют для отмывания средств, полученных преступным путем, а также финансирования терроризма; важным вопросом остается определение правового статуса криптовалют.

Ключевые слова: технология блокчейн, криптовалюта, цифровая валюта, виртуальная валюта, электронная валюта, биткойн, правовое регулирование криптовалют, функции государства, налогообложения криптовалют.

Drachov O. V. The legal essence of cryptocurrency: genesis, functions and prospects.

The author conducted an analysis of the crypto market, considered the essence of cryptocurrency, their relationship with the term of money and proposed the definition of their legal status. In the study of the right regulation of block chain technology and cryptocurrency, a historical and logical method of scientific knowledge was used. Calculation-analytical methods of observing, measuring, analyzing and comparing indicators that characterize cryptocurrency as one of the types of modern money were also used.

The problem of legal regulation of circulation cryptocurrency has a very complicated and complex. At the same time, the regulation of the cryptographic business remains the subject of discussions, including at the state level, and the relevant regulatory framework is currently not sufficiently worked out, so that every occurrence of cryptocurrency relations should be considered individually.

In addition, when using cryptocurrency, the state faces a number of problems: the problem of taxation of operations associated with cryptocurrency; the problem of cryptocurrency exchange with the participation of various exchanges and exchange offices is also relevant, which can lead to various types of abuses and the use of cryptocurrency for money laundering as well as terrorist financing; an important issue remains the definition of the legal status of cryptocurrency.

Key words: *block chain technology, cryptocurrency, digital currency, virtual currency, electronic currency, bitcoin, legal regulation of cryptocurrency, state functions, taxation of cryptocurrency.*

Прямі реальні податки. Правова сутність та адміністрування: наук.-практ. посіб. / Д. О. Гетманцев, О. О. Семчик, О. А. Шишканов. Київ: Юрінком Інтер, 2018. 372 с.

ISBN 978-966-667-723-8

В другому виданні науково-практичного посібника «Прямі реальні податки. Правова сутність та адміністрування» розглядаються як загальнотеоретичні проблеми прямого реального оподаткування, так і практичні питання виконання податкового обов'язку з урахуванням останніх змін до Податкового кодексу України. В посібнику розкривається правова природа прямих реальних податків, історія їх становлення в загальносвітовому масштабі та на території сучасної України, іноземний досвід застосування, детально проаналізовано сучасний стан законодавчого регулювання податку на майно та всіх його складових — плати за землю, податку на нерухоме майно, відмінних від земельної ділянки, транспортного податку. Посібник розраховано на практикуючих юристів, викладачів та студентів юридичних та економічних навчальних закладів.